

شناخت مفاهیم ادعا و دلیل؛ کوششی در کشف حقیقت

ابراهیم ایوبی
وکیل دادگستری

عموم مردم با شنیدن خبری آن را باور می کنند و کمتر فرصتی برای جست‌وجو در راستی یا ناراستی شنیده‌ها می‌گذارند؛ کافی است خبری باب میل باشد، همین کافی است و درست فرض می‌شود، در مواردی که اطلاعات خوشایند نباشد، میل به عدم پذیرش گرایش دارد؛ پس در هر دو حالت، کار بررسی دلائل منطقی است. هفته گذشته بخش جهانی بی.بی.سی گزارشی از چگونگی مرگ نیکا شاکرمی منتشر کرد. در این برنامه عنوان شده بود گزارش بر پایه اسناد محرمانه‌ای بوده که به دست ما رسیده و صحت آن نیز راستی آزمایی شده است. اینکه اسنادی در اختیار داریم، یادآور جمله معروف «اسنادش هم موجود است» یکی از رؤسای جمهوری پیشین است. کاربران شبکه‌های اجتماعی به دو گروه تأییدکنندگان و تکذیب‌کنندگان تقسیم شدند و خیلی خود را درگیر صحت و سقم گزارش نکردند. جدای از این مورد خاص، در بسیاری موارد زندانیان سخنانی مبنی بر شکنجه یا تعرض بیان می‌کنند، در مواجهه با این ادعاها چه باید کرد؟ پذیرش ادعا، مشروط به وجود دلیل است؛ اما باید در نظر داشت که اگر فرد محبوس در زندان انفرادی مورد شکنجه یا هر نوع رفتار غیرقانونی قرار گرفته باشد، چگونه می‌تواند ادعای خود را اثبات کند؟ متجاوزان قرار نمی‌کنند، اساساً شهادی ندریم، مرسوم هم نیست برای آزار و اذیت سندر رسمی تنظیم شود؛ پس چه باید کرد؟

پیش از هر چیز باید بدانیم قانون‌گذار احتمال وقوع تخلف از سوی مقامات دولتی را ممکن می‌داند؛ اصول متعددی از قانون اساسی این را تأیید می‌کنند. در اصل بیست‌ودوم آمده: «حیثیت، جان، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند»؛ یا در اصل سی‌هشتم نیز آمده: «هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است، اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.» و سومین مورد در اصل سی‌ونهم می‌گوید: «هتک حیثیت و حرمت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده به هر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است.» ضمانت اجرای این اصول را می‌توان در فصل دهم بخش تعزیرات «قانون مجازات اسلامی» با عنوان «تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی» یافت؛ جرم سلب حقوق مقرر در قانون اساسی دو ماه تا سه سال حبس (ماده ۵۷۰)، جرم عدم ثبت شکایت فرد حبس شده سه تا پنج

سال حبس (ماده ۵۷۲)، جرم بازداشت غیرقانونی انفصال دائم از سمت قضایی (ماده ۵۷۵) و سرانجام بزه تهدید، شکنجه و آزار بدنی فرد محبوس، علاوه بر قصاص یا پرداخت دیه، یک تا پنج سال حبس را در پی خواهد داشت. «قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی» که دقیقاً بیست سال قبل در ۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۳ تصویب شد نیز با هدف پیشگیری از تخلفات احتمالی ضابطان بود.

بازگردیم به پرسش آغازین: چگونه می‌توان از فرد مدعی که دلیل و شهادی ندارد ادعای شکنجه یا تعرض را پذیرفت؟ مواد ۱۶۰ تا ۲۱۶ «قانون مجازات اسلامی» ادله اثبات در امور کیفری را به ترتیب اهمیت شامل اقرار، شهادت، سوگند و علم قاضی فهرست می‌کند. در پرونده‌های مرتبط با تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی، «علم قاضی» پرکاربردترین دلیل خواهد بود؛ زیرا بعید است متهم اقرار کند، شهادتی در کار نیست و ماده ۲۰۸ قانون پیش گفته آشکارا جرائم تعزیری را با سوگند قائل نفی و اثبات نمی‌داند. ماده ۲۱۱ در این خصوص می‌گوید: «علم قاضی عبارت است از یقین حاصل از مستندات بین در امری است که نزد وی مطرح می‌شود. در مواردی که مستند حکم، علم قاضی است، وی موظف است قرائن و امارات بین مستند علم خود را به طور صریح در حکم قید کند.» در بخش ادله اثبات دعوی «قانون مدنی»، چهار ماده به قرائن و امارات اختصاص دارد که به‌عنوان قانون مادر در اینجا قابلیت استناد دارد. ماده ۱۳۲۱ بیان می‌دارد: «امارات عبارت از اوضاع و احوالی است که به حکم قانون یا در نظر قاضی دلیل بر امری شناخته می‌شود.»

به‌عنوان جمع‌بندی باید گفت: نه پذیرش ادعای زندانیان بدون دلیل منطقی است و نه مشروط کردن پذیرش دادخواهی به اقامه ادله سنتی چون شاهد و سند و سوگند؛ در اینجا قرائن و امارات به قاضی کمک می‌کند که به علم و یقین برسد. متأسفانه در مواردی که بحرانی رخ داده همچون مرگ یک زندانی، مقامات به فوریت و گاهی در غیاب خانواده وی، جنازه را از دفن کرده‌اند که همین رفتار به شایعات بیشتری دامن زده است. پیشنهاد می‌شود در مورد مرگ‌های مشکوک با استفاده از همه ابزارهایی که به علم قاضی کمک می‌کند؛ مانند: پزشکی قانونی، دوربین‌های مدار بسته، استعلام از مخابرات اطلاعات گردآوری و سپس با حضور اولیای دم، وکلای پرونده و حتی فعالان رسانه‌ای، قضیه‌شکافته به‌هنگام اطلاع‌رسانی گردد تا نیروهای امنیتی در مظان اتهام قرار نگیرند. اگر بررسی پرونده ماجرای ستار بهشتی که با اظهار تأسف احمدرضا رادان (جانشین وقت فرمانده نیروی انتظامی) همراه شد تا انتها ادامه می‌یافت و همچنین آموزش جدی‌تر به ضابطان داده می‌شد؛ شاید شاهد شبهات در مورد جان باختن مهسا و همایه پیامدهای آن از جمله شایعات مرگ دلخراش نیکا نبودیم. هیچ مصححتی بالاتر از حقیقت نیست.

میزبان اقلیم پس از سه سال

بررسی سفر دیروز نچيروان بارزانی به تهران

در گفت‌وگو با اعضای کمیسیون سیاست خارجی مجلس

برای ایران دارد. بخشی از آن به دلیل مرز مشترک با مناطق کردنشین ایران است. قسمت دیگری از این اهمیت را باید در روابط غیررسمی اما عمیق و مهم اقلیم با اسرائیل دانست. نکته مهم دیگری که باید مورد توجه قرار بگیرد، استقرار کمپ‌های گروه‌های تروریست مانند کومه‌له و دموکرات طی چند دهه گذشته در مناطق مرزی ایران و اقلیم است. تمام این نکات در کنار روابط اقتصادی و سیاسی ایران و عراق و منطقه کردستان باعث می‌شود که این اقلیم اهمیت ویژه‌ای برای تهران داشته باشد.

ایران دو نگرانی امنیتی در قبال کردستان عراق دارد. مرز مشترک دوسرزمین طی سال‌های گذشته محل تردد گروه‌های مسلح بوده است. هر چند که امروز یعنی در اردیبهشت ۱۴۰۳ وضعیت منطقه غربی با سال‌های دهه ۸۰ و ابتدای دهه ۹۰ تفاوت‌های زیادی دارد. اما تحکرات از بین رفته است. ایران در سال ۱۴۰۱ حداقل ۲ عملیات توپخانه‌ای و موشکی -پهپادی علیه مقر این گروه‌ها انجام داد. بخشی از توافق امنیتی تهران -بغداد که در اسفند ۱۴۰۱ به امضا رسید، مربوط به استفاده این گروه‌ها از خاک عراق برای انجام اقداماتی علیه ایران است که ارتباط مستقیم با حکومت اقلیم دارد.

ارپیل-تل آویو

حکومت اقلیم کردستان و اسرائیل روابط رسمی ندارند. اما ارتباط گسترده‌ای از لحاظ امنیتی و اقتصادی میان دو طرف برقرار است. فروردین ۱۴۰۲ ایرنا به نقل از رسانه‌های عبری نوشت: «در پی رای دادگاه بین‌المللی داوری به نفع دولت مرکزی عراق و به تبع آن توقف صادرات نفت خام از اقلیم کردستان این کشور به ترکیه، تل آویو با ضررهای بزرگی مواجه خواهد شد. شبکه ۱۲ رژیم اسرائیل اعلام کرد که این رژیم سه‌سال‌هافت تأمین شده توسط حکومت کردستان عراق را از طریق خط لوله‌ای که به بندر

سه مجادله در شورای شهر

بررسی گزارش مالی شهرداری، قرارداد چینی‌ها، حصار کشی در پارک لاله

میان به نظر می‌رسد شهردار منطقه ۶ اعلام کرده که از موضوع ساخت‌وساز در این پارک قدیمی تهران خبر ندارد و این حصارکشی تحت نظارت سازمان بوستان‌ها رخ داده است.

باید ۵۰۰ سال توضیح بدهید

حصارکشی در پارک لاله موضوع دیگری بود که اعضای شورای شهر تهران به آن پرداختند. محمد آخوندی، رئیس کمیسیون برنامه و بودجه شورای شهر تهران به صحبت‌های عباس آخوندی درباره پارک لاله واکنش نشان داد. او در این مورد تأکید کرد که در پارک لاله هنوز اتفاقی نیفتاده است اما طرح کردن آن حاکی از آن است که اعضای شورای شهر تهران به موضوع قطع درختان حساسیت نشان می‌دهند؛ «فضاسازی‌های رسانه‌ای که در حال انجام است و مسا نباید در این فضاسازی‌ها بیفکیم. بنده خدایی که سال‌ها وزیر بوده و متأسفانه فامیلی او شبیه من است مصاحبه کرده و گفته: «اولیلا با مردم چه می‌کنید؟ شما باید ۵۰۰ سال درباره بلایی که سر مردم آوردید توضیح دهید. در پارک لاله اتفاقی رخ نداده و شورای شهر هم اجازه نمی‌دهد اتفاقی بیفتد. قبل از اینکه اتفاق بیفتد از غارهایشان بیرون آمدند و ادای آدم‌های مدعی را درمی‌آورند. این شورا اولین مدعی محیط‌زیست و درختان است و حتماً با این موارد برخورد می‌کند.»

شهردار و شهرداری نظارت‌گریز

رومنمایی از سامانه پایش اجرای مصوبات شورای اسلامی شهر تهران از دیگر اتفاقات شورای شهر بود. تمام مصوبات، تذکرات و پاسخ به تذکرات اعضای شورای شهر تهران در این سامانه بارگذاری می‌شود. مهدی اقراریان، رئیس کمیته نظارت شورای شهر تهران در واکنش به این رونمایی تأکید کرد: «جای این سامانه خالی بود. اما نکته این است که با یک شهردار و شهرداری نظارت‌گریز مواجه هستیم که علاقه‌مند نیست پاسخگوی تذکرات، سوالات و ابهامات باشد. ۱۰ سامانه دیگر راه‌اندازی شود تا وقتی که شهرداری خود را پاسخگوی اعضای شورای شهر تهران نداند، مشکلی را حل نمی‌کند.»

اعتراض به عدم برگزاری

کمیسیون واگذاری املاک

روز گذشته محمد آخوندی، رئیس کمیسیون برنامه و بودجه شهرداری تهران در شورای شهر تهران به برگزار شدن کمیسیون واگذاری املاک شهرداری تهران واکنش نشان داده و با شهرداری اتمام حجت کرد. او در این باره گفت: «براساس بند ۶ ماده ۵۵ در بحث واگذاری املاک شهرداری کمیسیونی تشکیل شده و من با رای اعضای شورای شهر تهران در این کمیسیون حضور دارم. فکر می‌کنم در عرض یک‌سال

پریسا هاشمی

گزارشگر شهری هم‌میهن

دیروز و در دوست‌وسی‌وسومین جلسه شورای شهر تهران، موضوعات مهمی مورد بررسی قرار گرفت. اما برپیراه نیست که بگوییم مهم‌ترین آن درآمدهای شهرداری بود که در گزارش خزانه‌دار شورای شهر تهران به آن اشاره شد و این درآمد بار دیگر اختلافات اصولگرایان بهشت‌نشین را از پرده برون انداخت و برخی از اعضای شورای شهر تهران به نوعی یکدیگر را تهدید کردند. قرارداد شهرداری با چینی‌ها برای ورود خودروهایی برقی از جمله موضوعاتی بود که به صورت برجسته در صحن علنی مورد مطالبه اعضای شورای شهر تهران قرار گرفت و حرف آخر راهمندی چمران، رئیس شورای شهر تهران با مهر «محرمانه» بر این قرارداد زد. قراردادی که در فضای مجازی منتشر شده، هنوز در اختیار اعضای شورای شهر تهران قرار نگرفته است و چمران با محرمانه خواندن این قرارداد، به‌نوعی دیگر اعضای شورای پارلمان شهری پایتخت را تهدید کرد که اگر این قرارداد منتشر شود، تمام افرادی که آن را در اختیار داشتند، مسئول خواهند بود. رئیس شورای شهر تهران با این بهانه قرارداد چینی‌ها را وتو کرده و از دسترس خارج کرد.

ساخت فرهنگسرا در پارک لاله

«آقای شهردار شما راه خدا قسم می‌دهیم این کار را نکنید اگر خدا را قبول دارید، اگر دین اسلام را قبول دارید این کار را انجام ندهید. ما نمی‌توانیم یک آجر در خانه خود جابه‌جا کنیم ولی شما دارید این فضای سبز را از بین می‌برید؟ ما نمی‌گذاریم.» این صدای زن معترض تهرانی است که فضای مجازی را در نوردیده است. این شهروند تهرانی می‌داند اینگونه تصمیم‌ها را شخصاً شهردار تهران می‌گیرد، چرا که در حیطه دولت به صراحت اعلام کرد تصمیم دارد در همه پارک‌های تهران مسجد بسازد. مدیریت او بر شهرداری تهران هر روز یک تنش را به شهروندان تهرانی هدیه می‌دهد. علاوه بر قطع انبوه بوستان اقاقدار منطقه ۳، گم شدن انبوه درختان پادگان ۰۶. قطع درختان در سعدآباد، خشک شدن ۱۲ هزار و ۷۰۳ درخت در ۳ بوستان پایتخت (پارک ملی سرخه‌حصار، پارک لویزان و بوستان چیتگر)، بریدن درختان در حاشیه اتوبان افسر به تهران، این روزها هم ساخت مسجد در پارک فیضیه و حصارکشی در پارک لاله مطرح است. براساس این روند و رویکرد دوره ششم مدیریت شهری فضای سبز و پارک‌های پایتخت از تعرض یابی‌توجهی شهرداری در امان نیست.

برخی از اعضای شورای شهر تهران معتقدند که با وجود سازهایی که در این بوستان وجود دارد، شهرداری برای ساخت فرهنگسرا نباید درختان را قطع یا به جای دیگری منتقل کند. حتی شهرداری می‌تواند گود خطرناکی که در همین پارک قرار دارد و به هتل تبدیل نشد را به فرهنگسرا تبدیل کند. در این